

Stress Management

Work-Life Balance

aneb

**„Jak efektivně žít a pracovat“
„Jak s minimem dosahovat maxima“**

Ústav psychologie a psychosomatiky
Lékařská fakulta Masarykovy univerzity

PhDr. **Pavel Humpolíček**, Ph.D.

Ústav psychologie a psychosomatiky LF MU (Brno)
- odborný asistent klinické psychologie

upp.med.muni.cz

Psychologické poradenství a diagnostika, terapie
- privátní praxe – Bystřice pod Hostýnem, Brno

www.p-s-y-c-h-o-l-o-g.cz

Klíčová slova:

- a. **neuroplasticita**
- b. **habituační, generalizace**
- c. **GAS**, Hans Selye
- d. **koncentrace a imaginace**
- e. **(P.S.)² neboli DrEaMS**
- f. **TE(T)RI(S) neboli SET**
sebe/reflexe, 'feed-back'
- g. **TT neboli HW**

Doporučená online videa

1) **Stress Response in Animation** (1:07; Healthhour)

<http://www.youtube.com/watch?v=BfKOL8xDPO>

2) **HPA Axis** (1:55; Neuroscientifically Challenged) - <https://youtu.be/QAeBKRaNri0>

TED-Ed: Lessons Worth Sharing

3) **How stress affects your body** (4:28; Sharon Horesh Bergquist)

https://www.ted.com/talks/sharon_horesh_bergquist_how_stress_affects_your_body

4) **How stress affects your brain** (4:01; Madhumita Murgia)

https://www.ted.com/talks/madhumita_murgia_how_stress_affects_your_brain

5) **The surprising link between stress and memory** (4:47; Elizabeth Cox)

https://www.ted.com/talks/elizabeth_cox_the_surprising_link_between_stress_and_memory

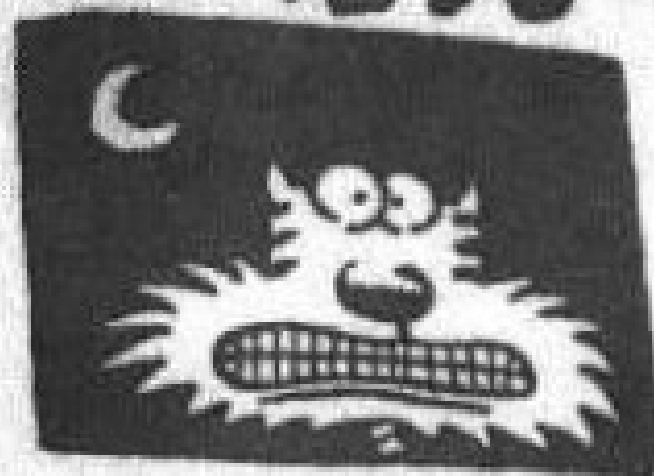

STRESS

STRESS

THERE ARE ONLY
TWO TIMES
I FEEL STRESS:

DAY AND NIGHT.

STREČK

je super rychlý

...

PRINCIPY

Stres je **vždy a všude!**

Stres je dobrý rádce a špatný pán; Stres **je funkční.**

Jsme schopni ovlivnit **délku & intenzitu.**
nikoli počátek stresové reakce.

Stres není důvod ke stresu ...

... tak jako tak ... **je vždy a všude s námi**

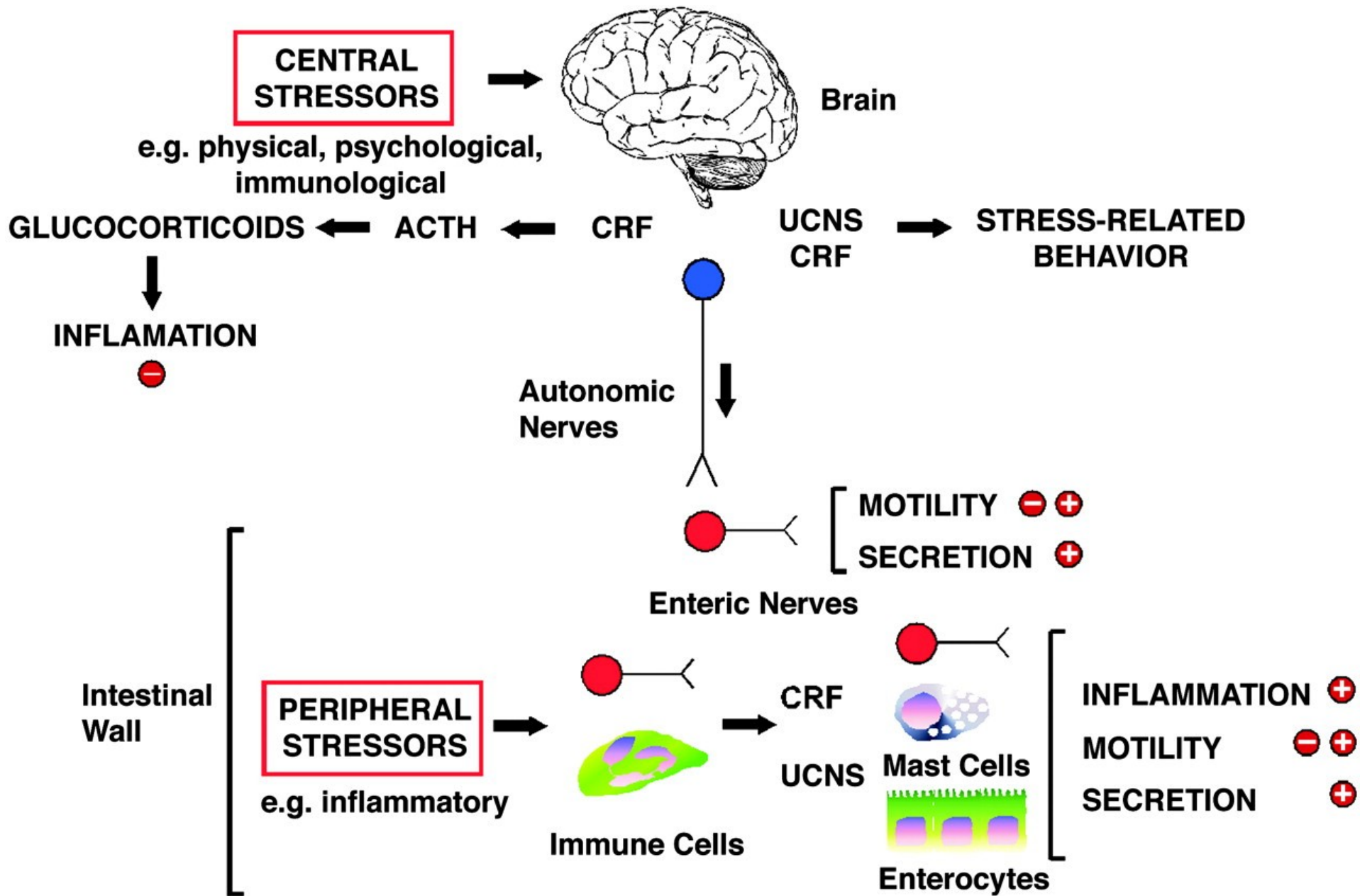

Kde má člověk pořád brát dostatek Energie?

Většinou jen **Stačí neplýtvat!**

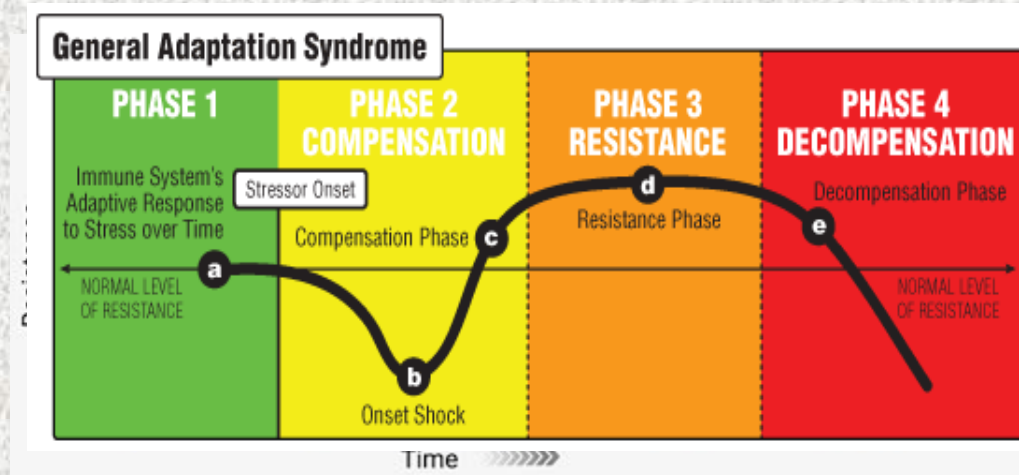

STRES

STRES

EU x DI

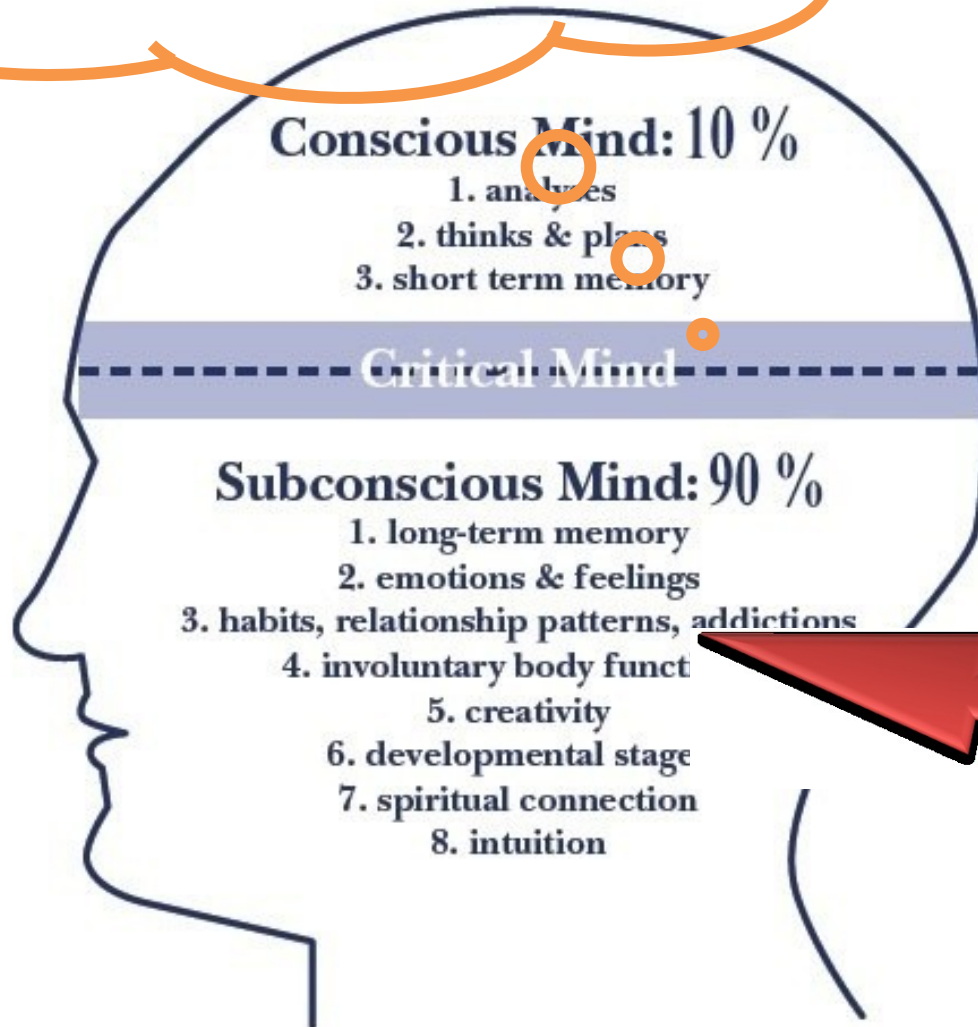

HYPER x HYPO

STRES

STRES

AKUTNÍ x CHRONICKÝ

HYPO

Self-regulation & Mind control

Věříte svým smyslům?

The brain is playing a game, let's play together

Brain Tricking

Slepá skvrna

Vidím skrz dlaň

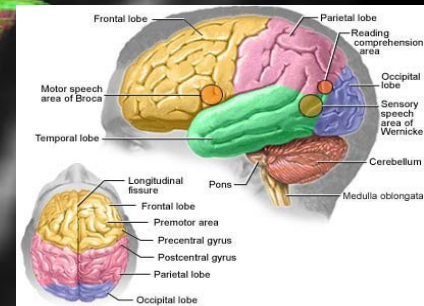
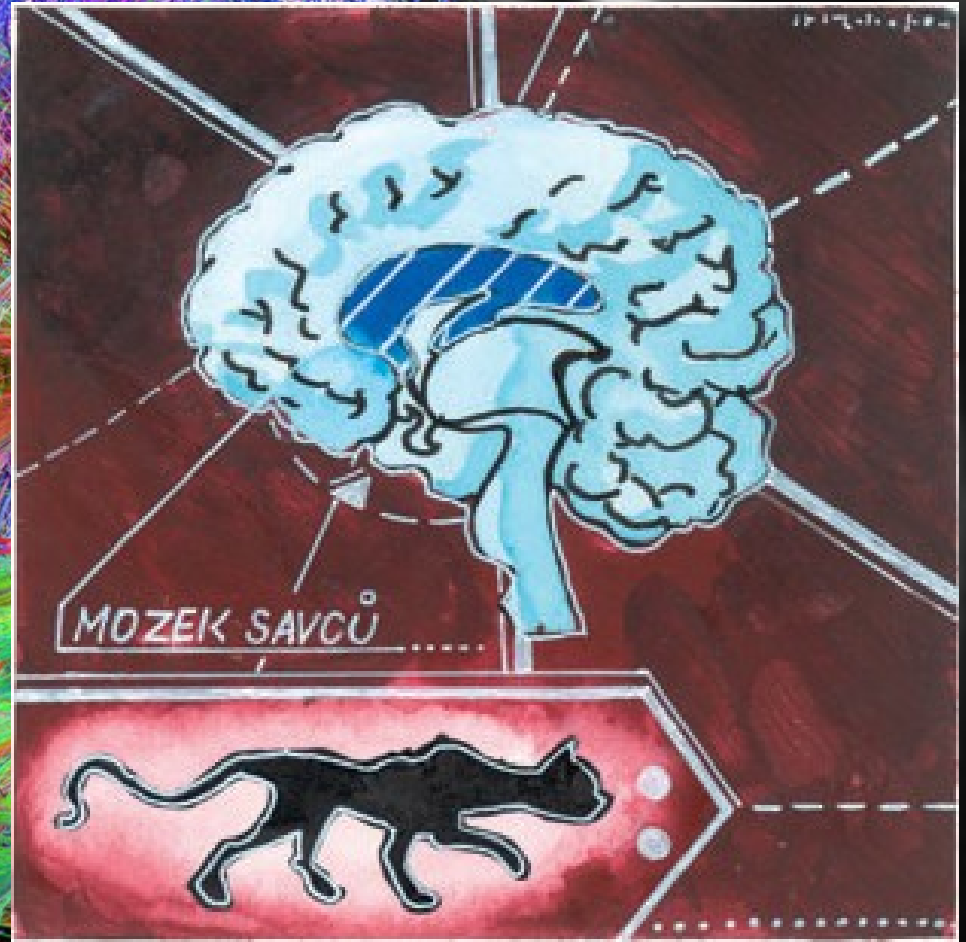
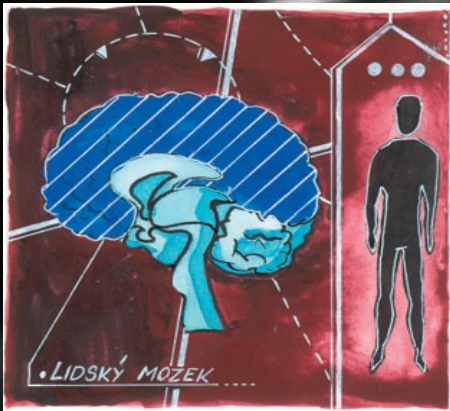
Ruka – Noha / Oči - Jazyk

Levá-Pravá, Shora dolů

Odečítání při stoji na jedné noze (číslo 7 nebo 13 od čísla 1000)

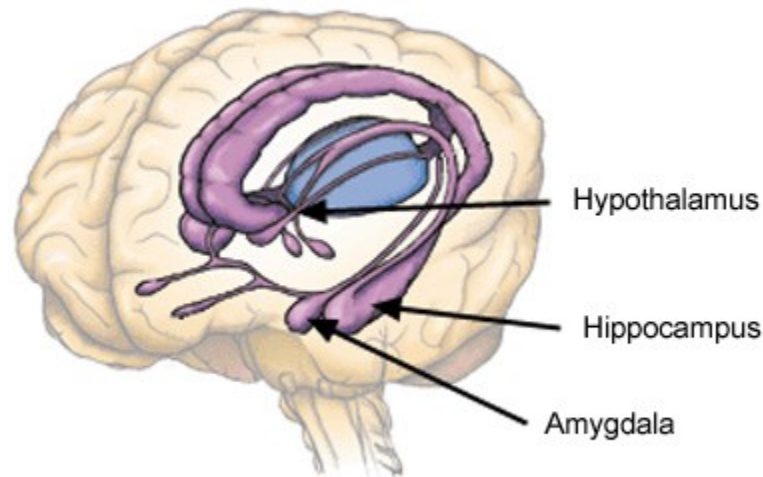
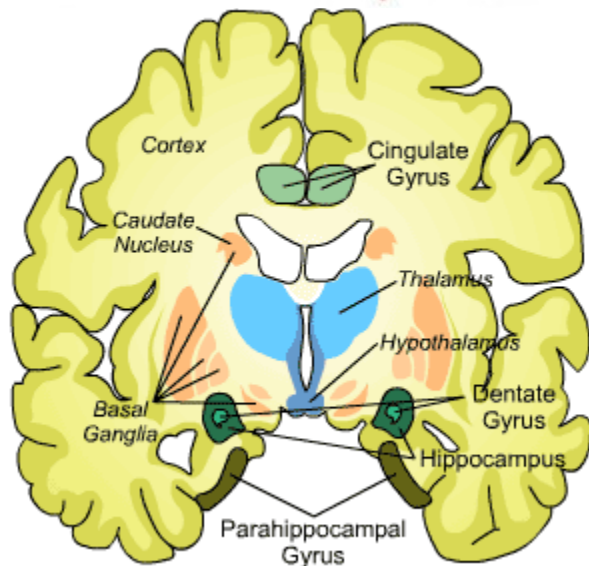
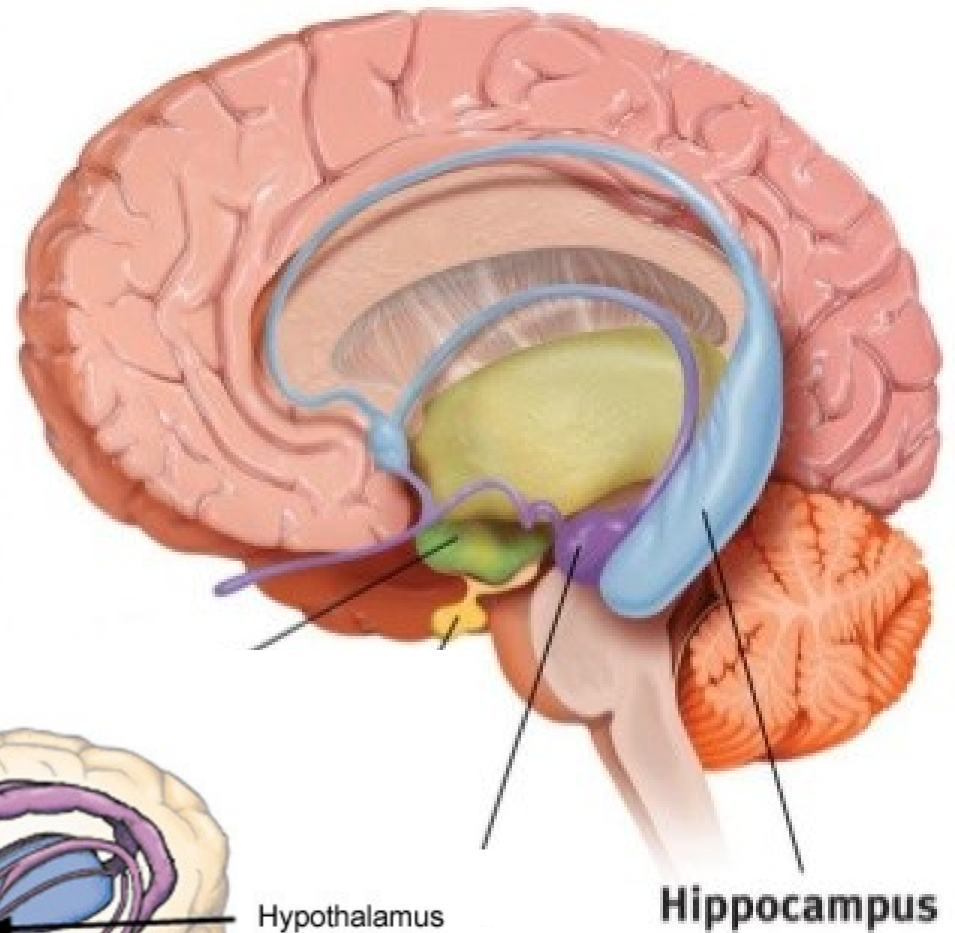
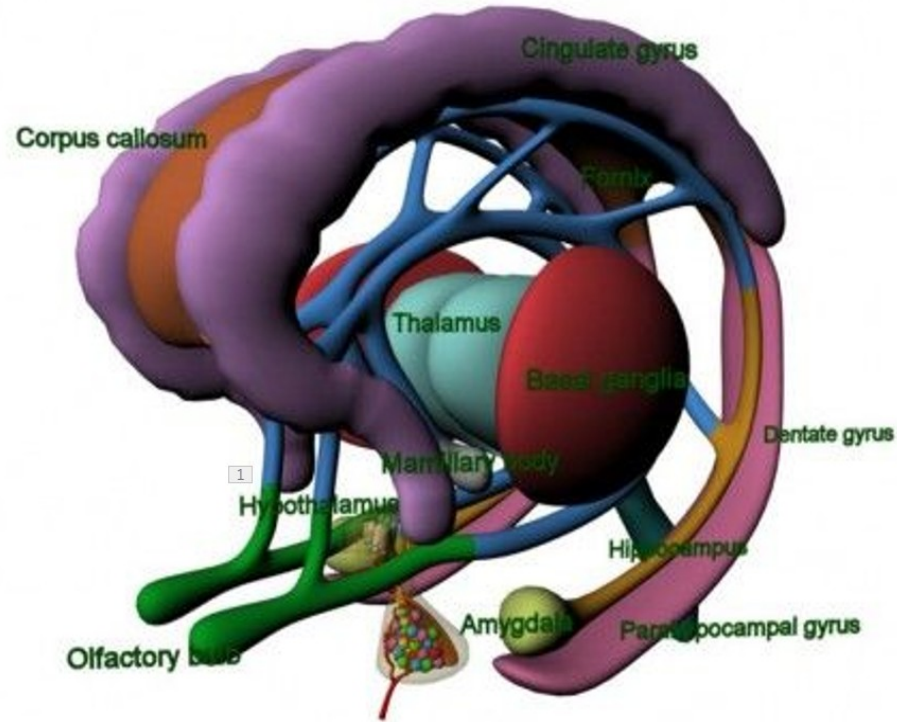

Triune theory - Paul McLean

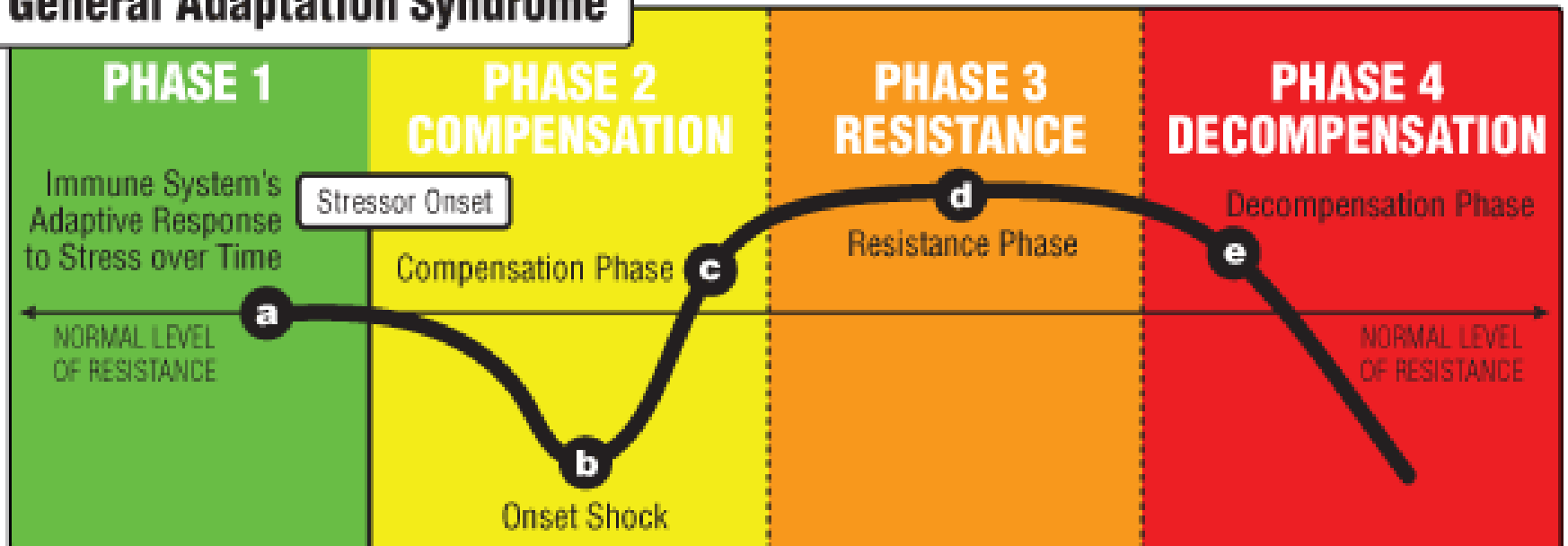

The Limbic ("Border") System

FAKTA

General Adaptation Syndrome

FAKTA

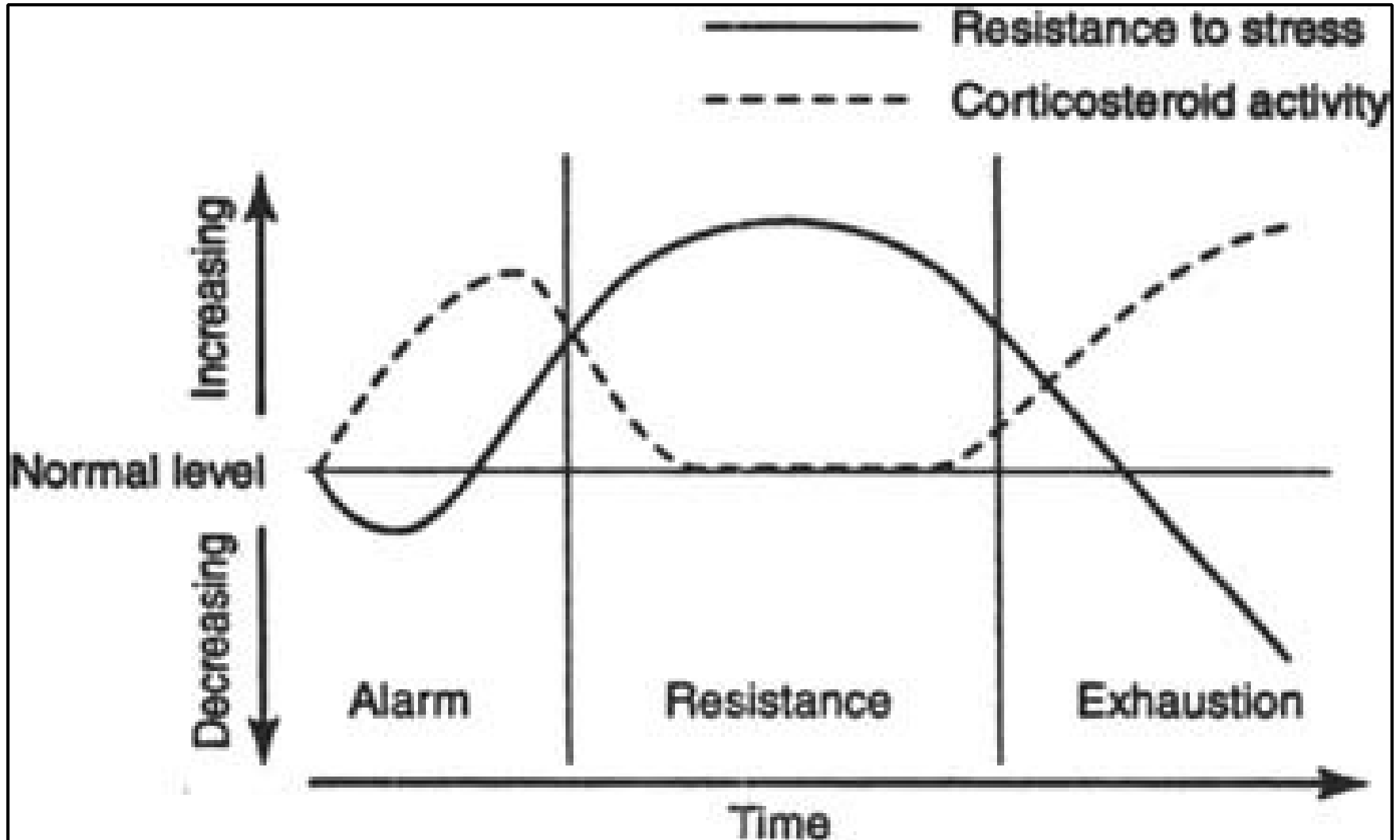
Herbert Freudenberger (1974) a **Gail North** (1985) burn-out proces a jeho rozdělení do 12 možných fází či projevů (bez nutné následnosti):

- 1. Nutkání dělat vše nejlépe a nejlépe sám/sama (The compulsion to perform oneself)**
- 2. Stále více práce (Working harder), pocit nepostradatelnosti**
- 3. Popírání svých osobních potřeb (Neglecting their needs)**
- 4. Potlačování konfliktů (Displacement of conflicts), první tělesné symptomy**
- 5. Proměna hodnot (Revision of values), práce nade vše**
- 6. Popírání vznikajících problémů (Denial of emerging problems), uzavírání se do sebe, sarkasmus, iluze pracovního přetížení**
- 7. Izolace, náhradní uspokojování dalšími závislostmi, ztráta směru a naděje (Withdrawal)**
- 8. Zřetelné a (okolím) pozorovatelné změny v chování (Obvious behavioral changes)**
- 9. Depersonalizace (Depersonalization), život se promění v sérii mechanických funkcí**
- 10. Vnitřní pocit prázdnoty (Inner emptiness) naplňovaný „zvenčí“ (přejídání, kouření, promiskuita)**
- 11. Deprese (Depression), vyčerpání, bezmoc a beznaděj, ztráta životního smyslu a směřování**
- 12. Burnout syndrome**

Fyzický a emocionální kolaps, nutná odborná pomoc (lékař, psycholog, personalista, soc. pracovník, právník ...);
mohou se objevit sebevražedné myšlenky (jako úniková cesta z dané situace).

GAS

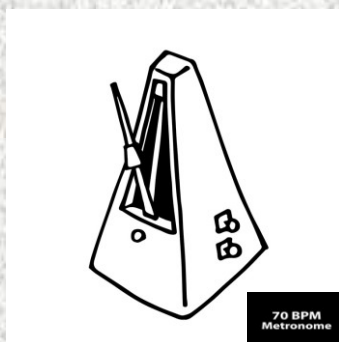
Obecný adaptační syndrom - Hans Selye

Principy

Habituace pomáhá i škodí ...

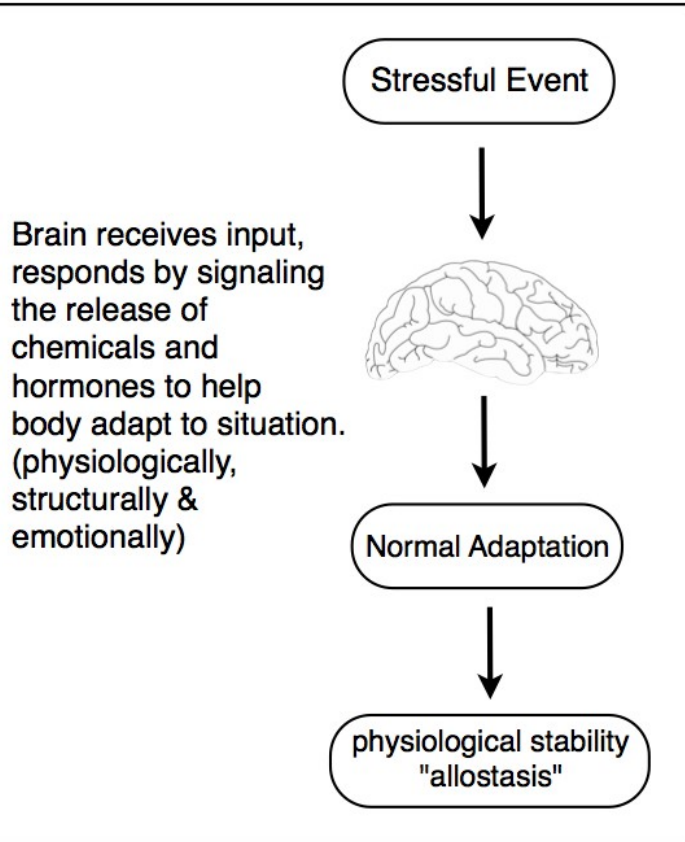

**Soustřed' se, koncentruj, uvědomuj si ...
& zůstaň v pohodě, zdravý a živý**

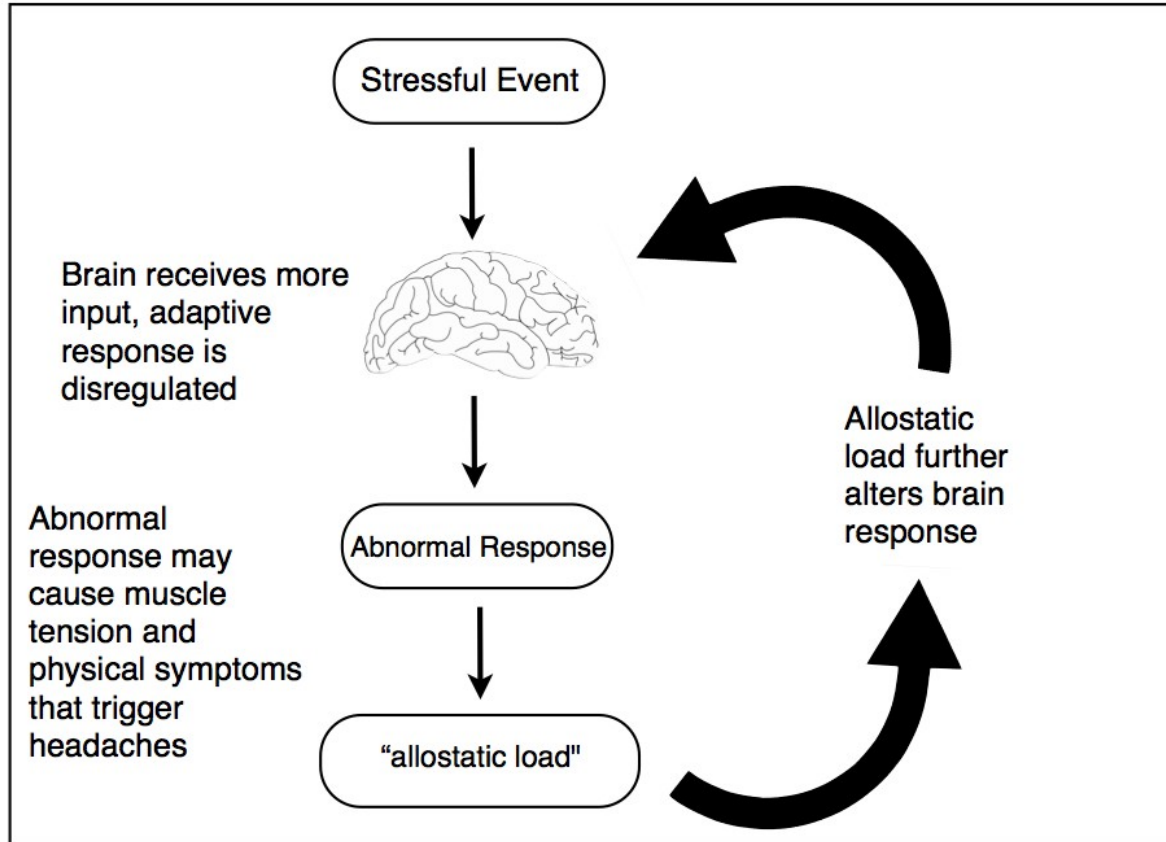

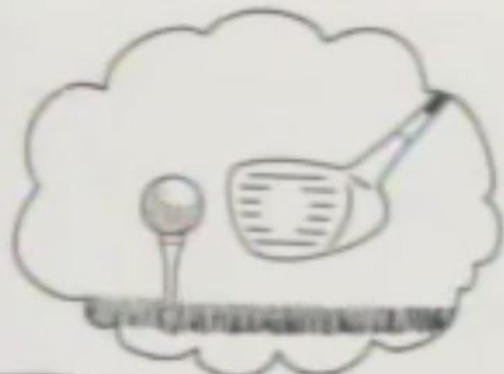
Homestáza vs. Allostáza

Normal Stress

Severe or Too Frequent of Stress

①

②

calgary

③

Principy

Děláš něco?

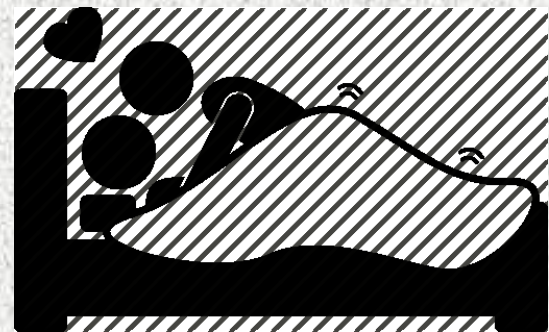
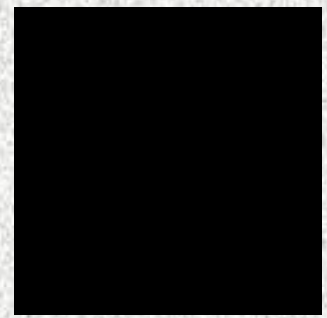
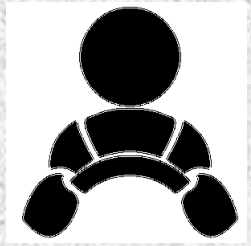
**SOUSTŘEĎ SE
&
DĚLEJ TO NAPLNO!**

FOCUS & DO IT FOR 100%!

Principy

Neuroplasticita pracuje pro nás ...

... po celý život.

Use it, or lose it!

PRINCIPY

Jak na každodenní stres?

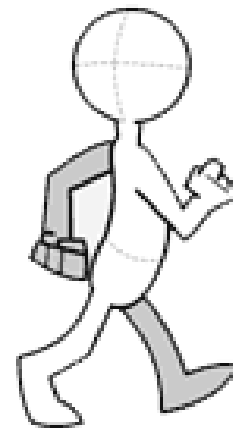
DrEaMS <<< >>> (P.S.)²

Jen několik „věcí“

je nutno si důsledně zachovávat
v co největší možné pravidelnosti.

individuální,
závislá i na vnějších podmínkách

nejvhodnější je **voda**

denní příjem **většinou**
mezi 2 & 3,5 litry

Jediný faktický způsob ověření:

čirá/transparentní **barva moči v odpoledních**
hodinách (typicky mezi 14. až 17. hodinou)

HOMEOSTÁZA & PREVENCE

The eatwell plate

Use the eatwell plate to help you get the balance right. It shows how much of what you eat should come from each food group.

**Různorodá strava s dostatkem kvalitních živin:
bílkoviny, tuky, cukry;
vitamíny, minerály a enzymy;
vláknina**

Root Vegetables

Brown flax see

Pistachios

Hazelnuts

Golden flax see

Sunchokes

Garlic

Radishes

Light Red Bean

Mix Bean

Mung Bean

Soy Bean

luštěniny / legumes

Daikon

Carrots

Turnip

Rutabaga

Celery Root

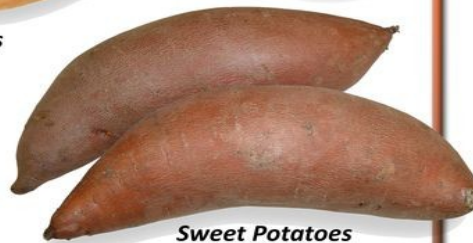
Onions

Parsnips

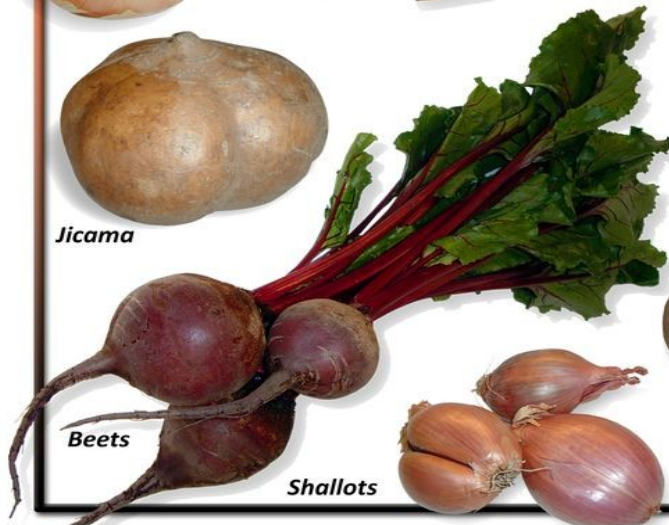
Sweet Potatoes

Jicama

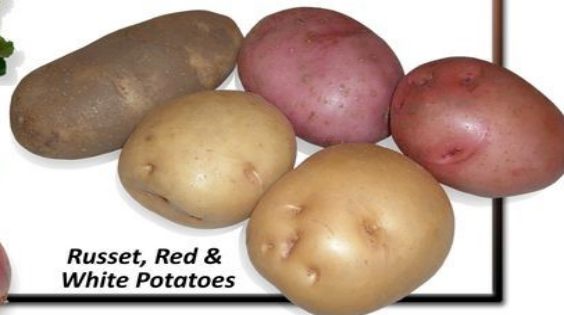
Beets

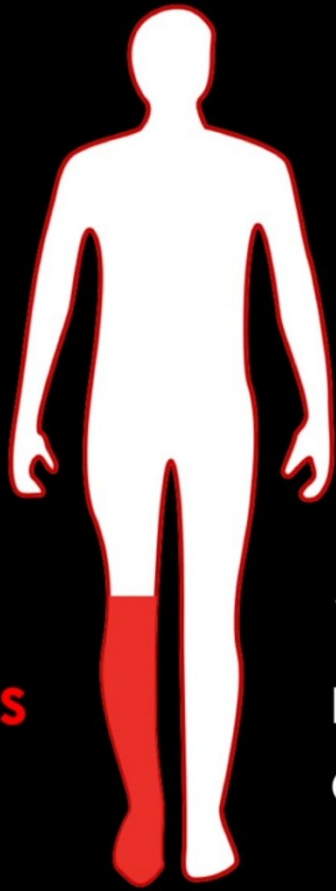

Shallots

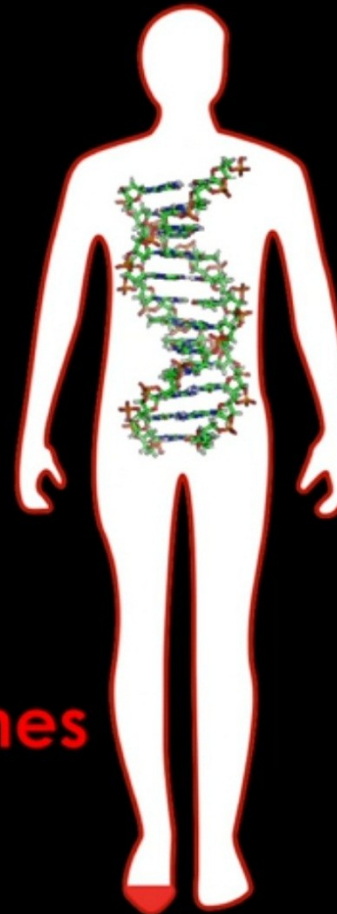
Russet, Red & White Potatoes

**10 trillion
human cells**

**100 trillion
microbial
cells**

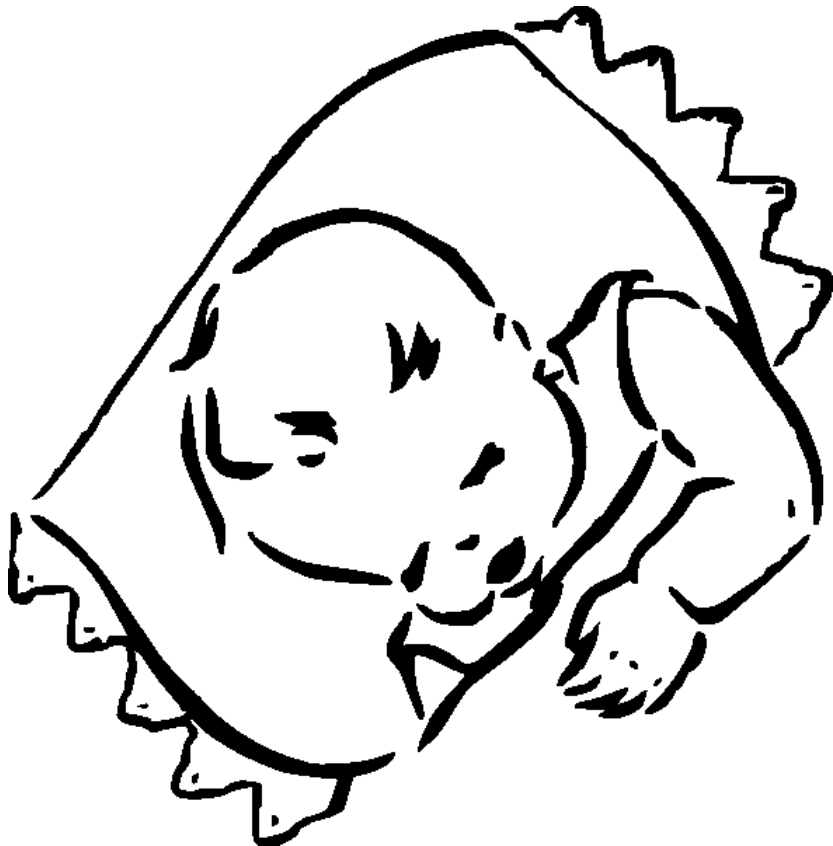
**20,000
human genes**

**2-20 million
microbial
genes**

individuální denní potřeba

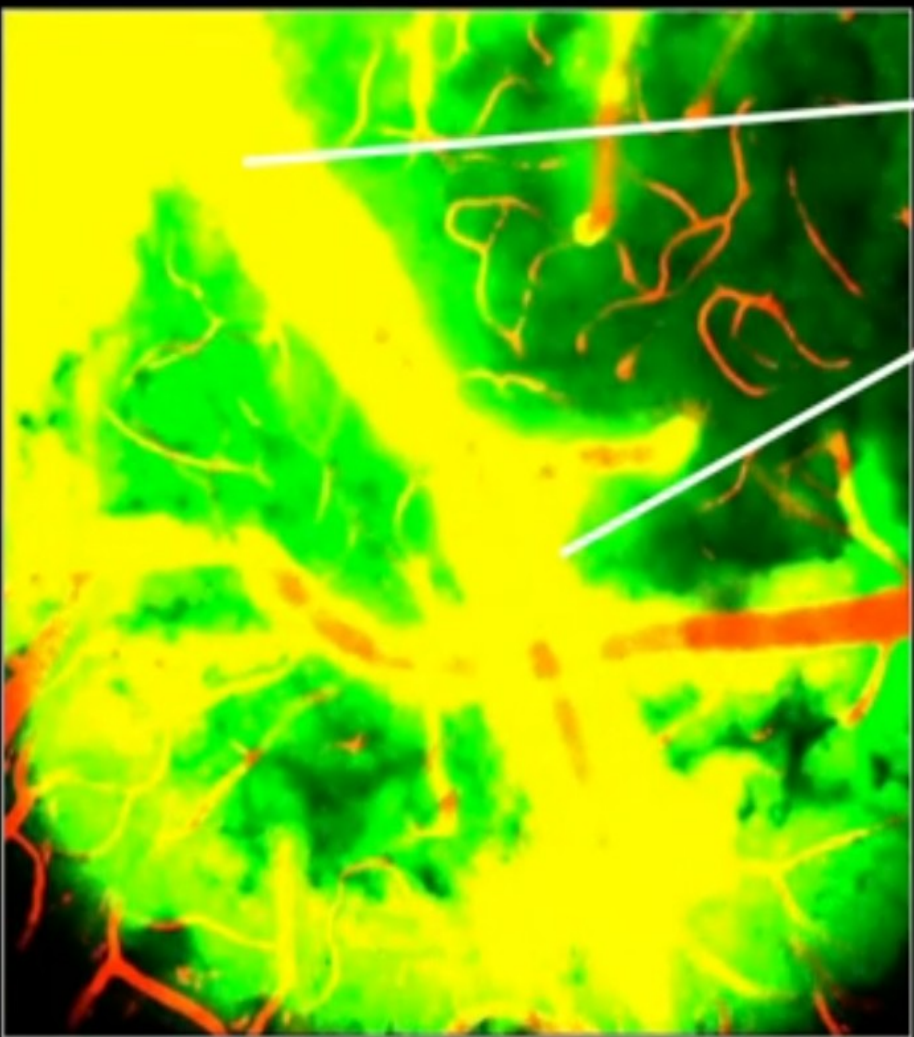
většinou mezi **7,5 +/- 1,5** hodiny denně

Ověření:

**pocit svěžesti
po probuzení**

(a nejméně 3-5 hodin poté)

Blood Vessels

Cerebrospinal Fluid
(CSF)

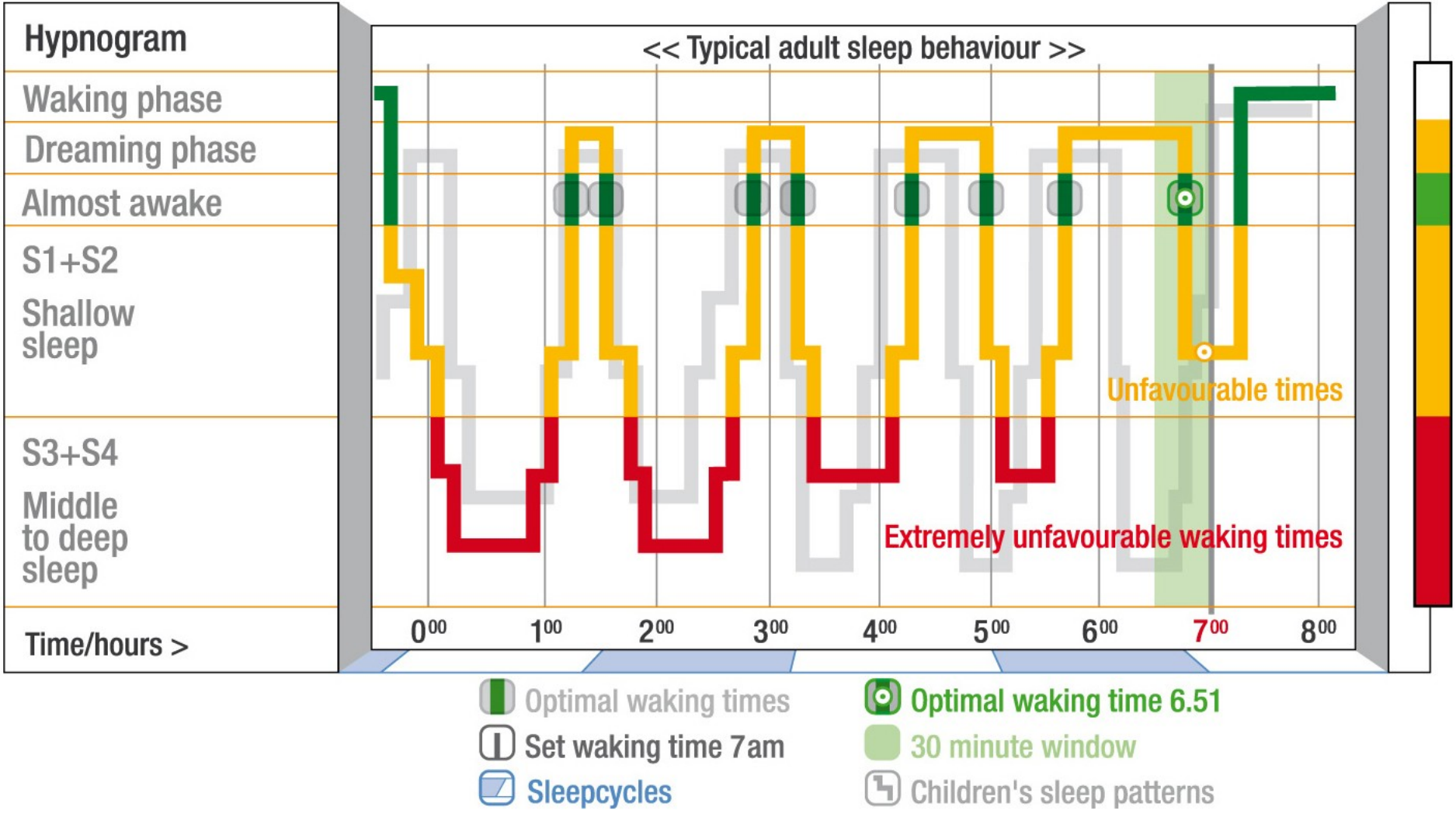
... and inside the brain

Imaging at the brain surface

<http://psychologon.cz/component/content/article/20-psychologon-recherche/425-jeff-iliff-o-duvod-vic-proc-se-dobre-vyspat>

http://www.ted.com/talks/jeff_iliff_one_more_reason_to_get_a_good_night_s_sleep

Circadian rhythm vs. Technology

Set your display for night time in Windows 10

Your display emits blue light—the kind of light you see during the day—which can keep you up at night. To help you get to sleep, turn on the night light and your display will show warmer colors at night that are easier on your eyes. The night light isn't available if your device uses certain drivers (DisplayLink or Basic Display), or if it uses HDR. To schedule night light so it turns on automatically:

1. Select **Start** > **Settings** > **System** > **Display** > **Night light settings**. If your night light toggle above the link is grayed out, you may need to update your display driver. See [Update drivers in Windows 10](#).
2. Under **Schedule**, toggle **Schedule night light** to **On**. Then, either select **Sunset to sunrise**, or select **Set hours** and enter custom times for the night light to turn on and off.

Night light settings

Screens emit blue light, which can keep you up at night. Night light displays warmer colors to help you sleep.

Off until sunset (5:55 PM)

Turn on now

Color temperature at night

Schedule

Schedule night light

On

Sunset to sunrise (5:55 PM — 6:47 AM)

Set hours

Night light settings

Screens emit blue light, which can keep you up at night. Night light displays warmer colors to help you sleep.

On until sunrise (6:47 AM)

Turn off now

Color temperature at night

Schedule

Schedule night light

On

Sunset to sunrise (5:55 PM — 6:47 AM)

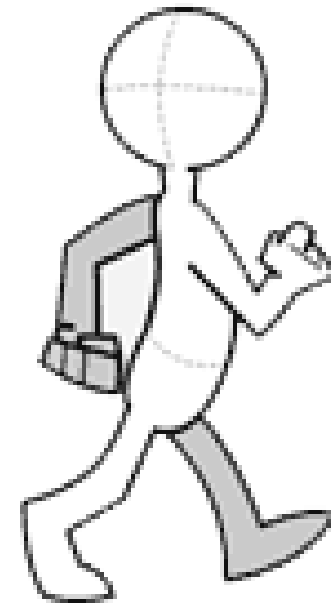
Set hours

Open Night light settings

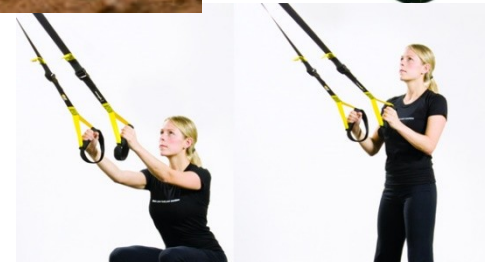
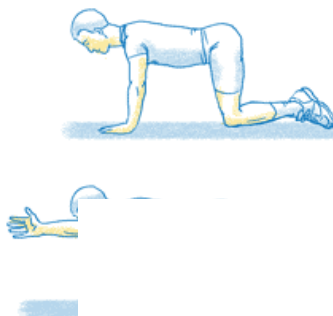
pohyb, cvičení, rychlá chůze
nejméně 2x týdně (mezi 25 & 45 minutami)
- vytrvalostním způsobem
(dlouhé trvání, mírná až střední intenzita)

Ověření, fyz. reakce:
(do 25 minut)

**mírné pocení,
nárůst srdečního tepu,
neschopnost plynulé řeči**

**HOMEOSTÁZA
&
PREVENCE**

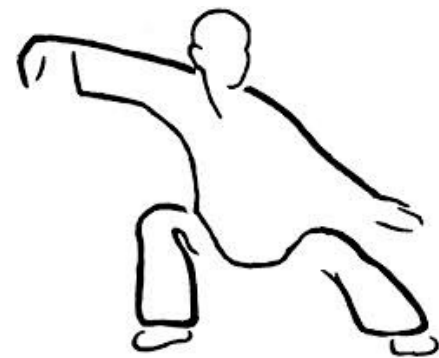
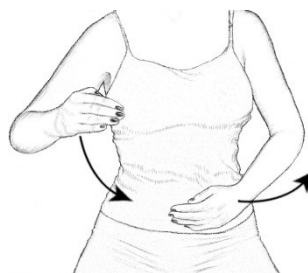
**BALANCE
&
ISOMETRIC EXERCISE**

Relaxace/Koncentrace/Pohyb

5 Tibeťanů

Jóga / Cchi-kung / Tai-chi

Principy

MYŠLENKU NELZE ZASTAVIT.

**LZE JI NAHRADIT
jinou myšlenkou.**

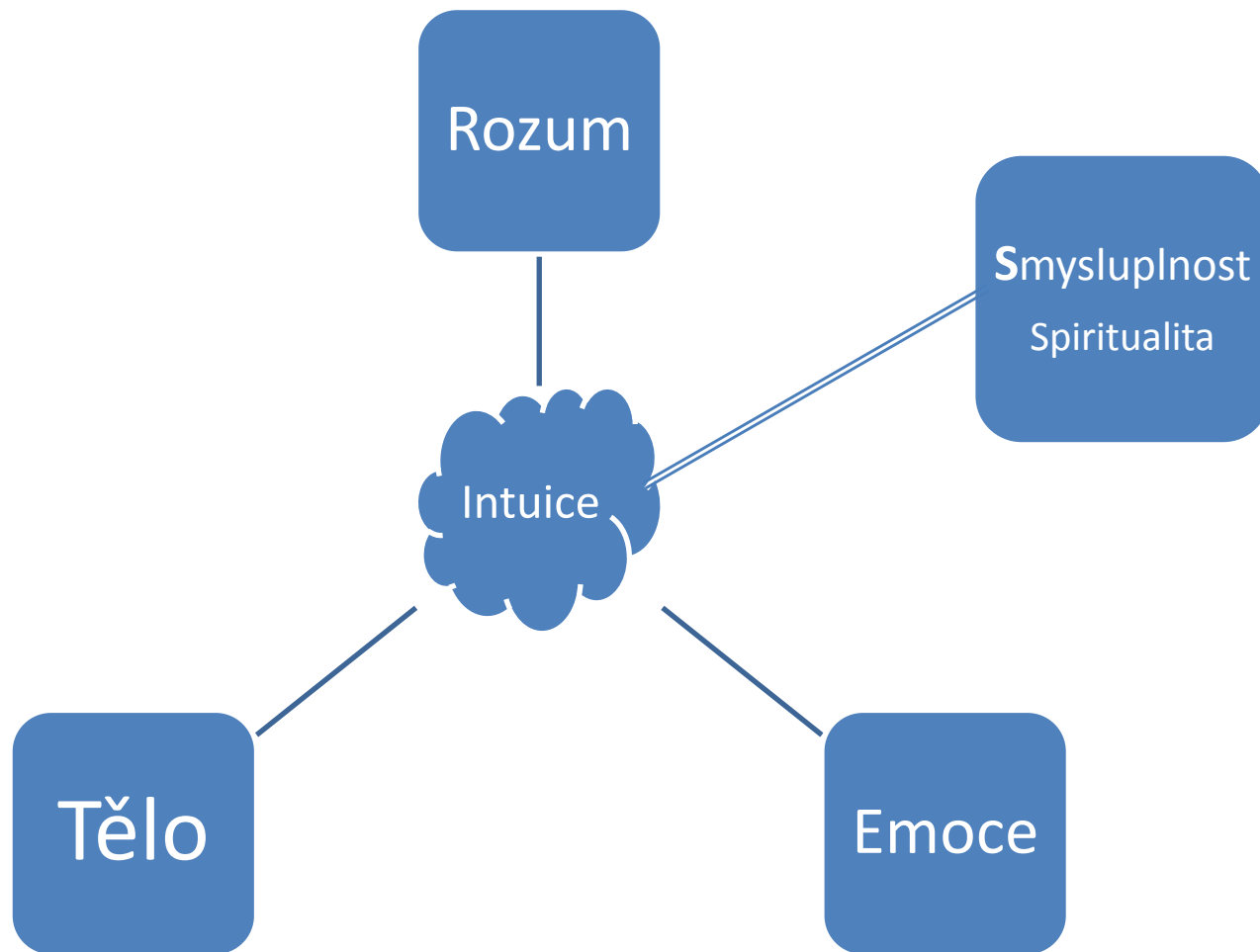

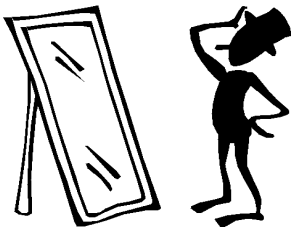
Sebe/Reflexe

T-E-(T)-R-I-(S)

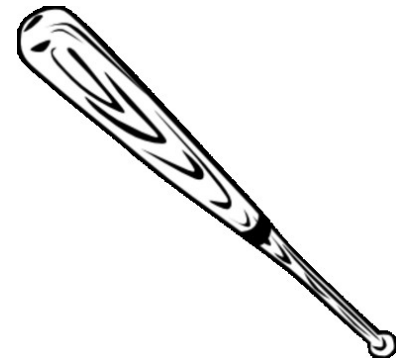
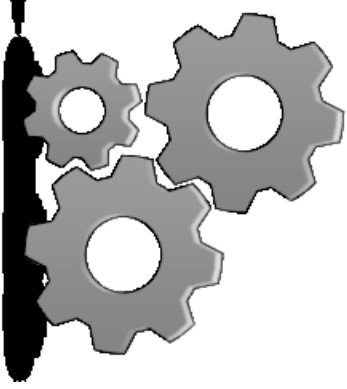

Jednoduché otázky podporující schopnost sebe/reflexe:

CO (teď právě) CHCI?

CO (teď právě) POTŘEBUJU?

S-E-T / I-S / B-E-S-T

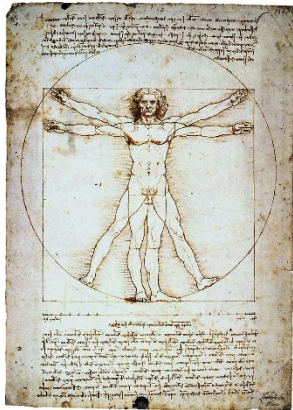
Thoughts

Spiritual
Meaningful

Intuition

Soma

Emotions

Principy

Neuroplasticita sice pracuje pro nás ...

... ale **JAK** ji mohu využít?

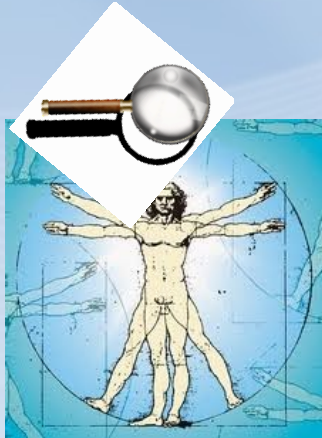
IMAGINACE!

Jak si popovídat s vlastním mozkiem

Jak mozek vlastně pracuje, mluví, my

ZÁKLADNÍ POJMY

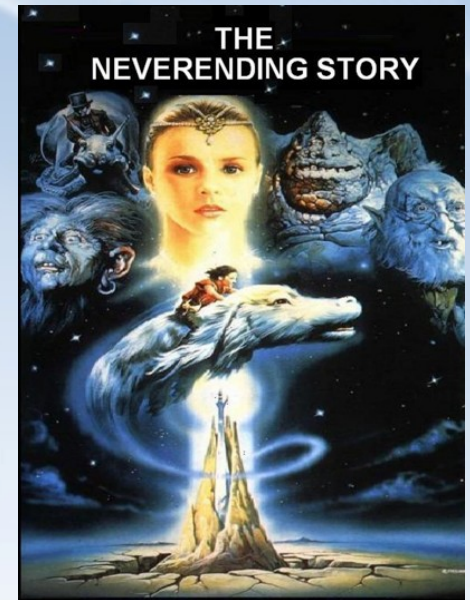
KONCENTRACE

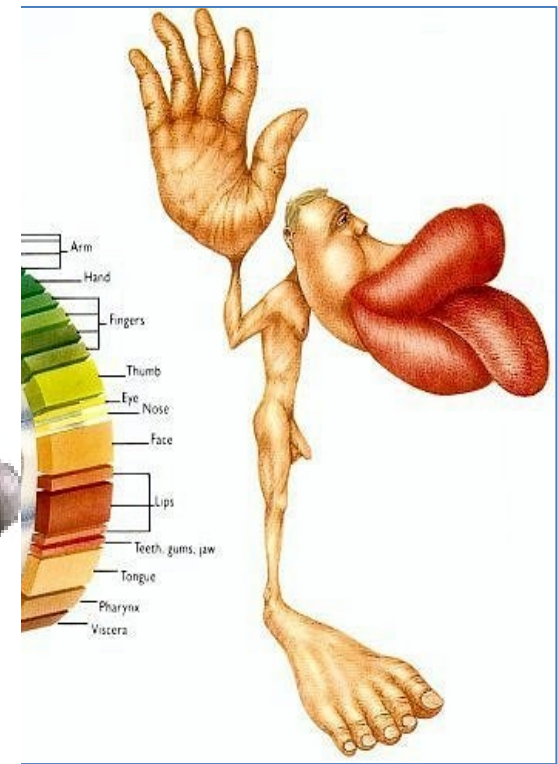
RELAXACE

IMAGINACE

MEDITACE

Vědomá relaxace/koncentrace

Vědomá relaxace/koncentrace

5 P

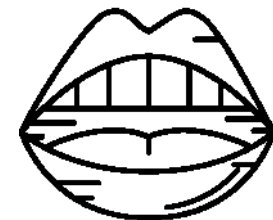
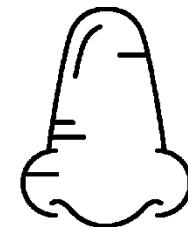
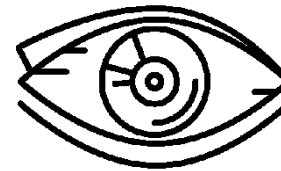
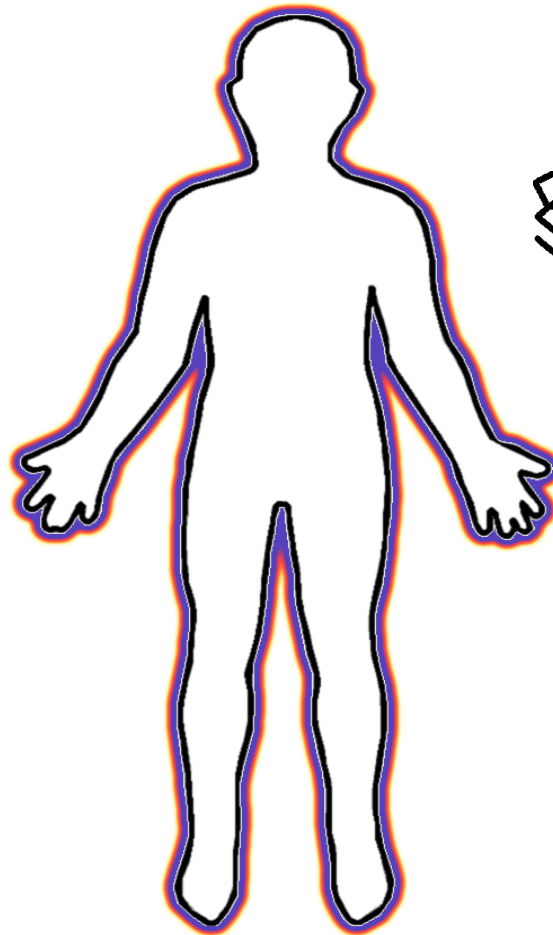
TĚLO (hmat)

ÚSTA (chuť)

NOS (čich)

OČI (zrak)

UŠI (sluch)

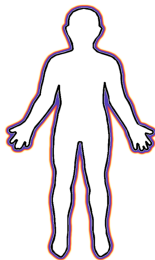

Vědomá relaxace/koncentrace

5 P

Mám všech pět pohromadě,
hezky si užiju dnešní
odpoledne!

2 cesty:

POCIT & ŘEČ
vnímání & rozum
barva & tvar

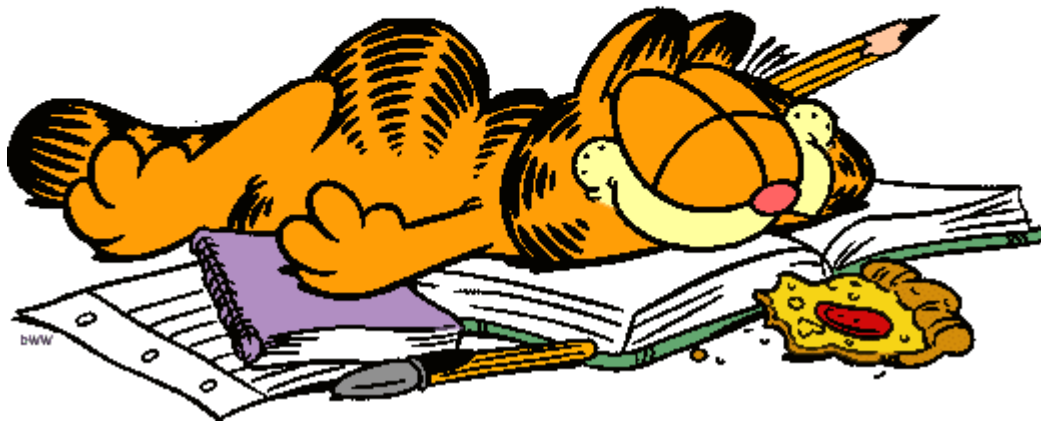
„Je to fajn,
hmat mi funguje.“

Take a nap

Just

times per a day.

With closed eyes.

Jacobson's Progressive Muscular Relaxation

NAPĚTÍ – aktivace svalů
10 vteřin

vs.

vnímání relaxačního účinku - **10 vteřin**
UVOLNĚNÍ

Pozornost se soustředí na rozdíly

mezi

napětím a uvolněním.

Progressive muscle relaxation technique

<https://www.youtube.com/watch?v=ih002wUzgkc>

Autogenní trénink

- Svalové uvolnění
- Prohřátí těla
  - od ramen dolů
- *Klidný dech*
- *Klidný tep srdce*
- **Teplo v břiše**
- Chladné čelo

BRITISH AUTOGENIC SOCIETY

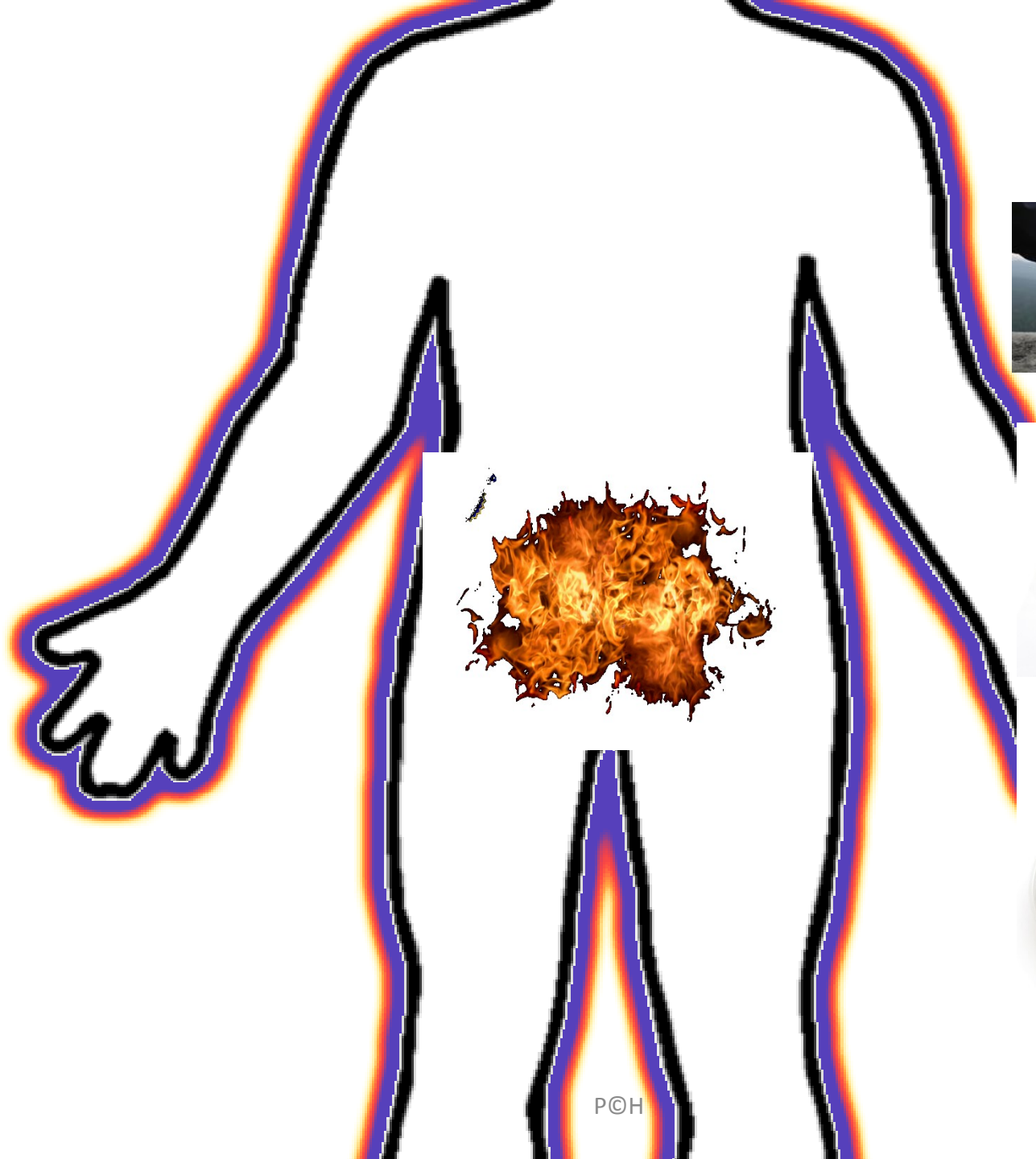

AT – UVOLNĚNÍ SVALŮ

AT – PROHŘÁTÍ TĚLA

POH

Principy

Relaxace? Jak snadné!

Uvolněné svaly & Hřejivé teplo

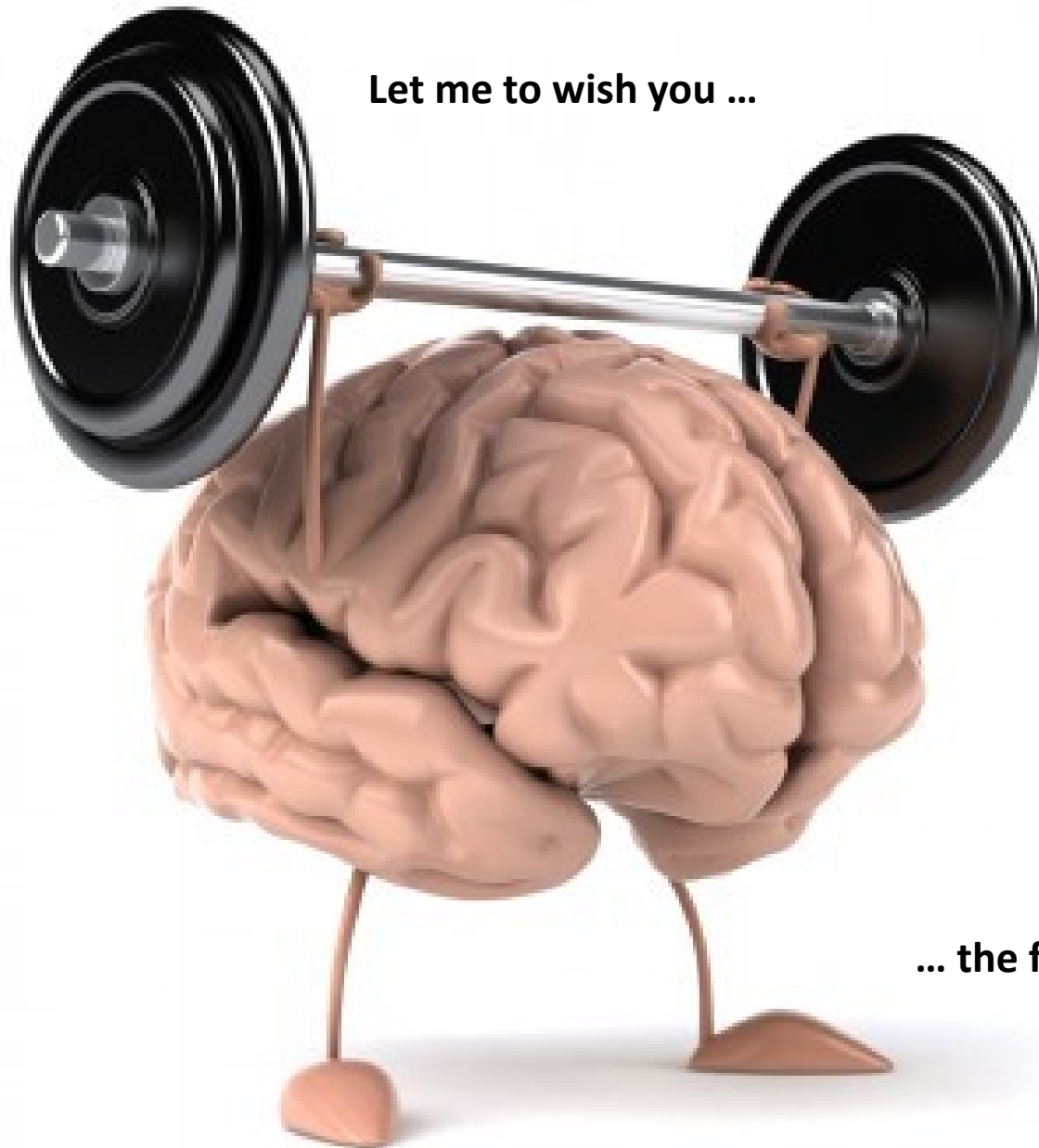
neboli

TT

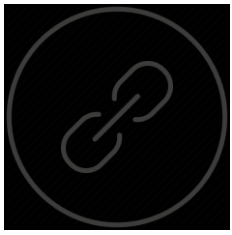
Tíha & Teplo

Let me to wish you ...

... the fitness of the brain ...

References

Charts & Pictures & Videos

www.youtube.com
www.ted.com
www.swgs.wilts.sch.uk
www.twistynoodle.com
www.joyjunction.org
www.clipartpanda.com
www.rothwellnesscenter.com
www.pinterest.com
www.food.gov.uk
clcdp.web.cern.ch
www.amandapair.com
step1.medbullets.com

www.dreaminsights.net
www.iqmindware.com
healthwise-everythinghealth.blogspot.com
visalakshiramani.wordpress.com
www.movementislife.be
http://melissagalt.com
<https://en.wikipedia.org>
www.shopanatomical.com
www.erler-zimmer.de
www.neurop.de
www.youtube.com/watch?v=xqKljKyElmo
http://freevector.co